

Søreiser paa Europas Kyster og Kysten af Guinea

Ved C. H. Bonne. Thisted (Forfatterens Forlag trykt hos Joh. G. Lund, 1833) – ss. 84-96

Bonnes rejse Med Skonnerten Carl Wilhelm i 1802 til Guinea og Vestindien – uddrag:

Aar 1804, den 11te Januar, efter at Skibet i alle Dele var efterseet og forsynet med det nødvendige Proviand for Slaverne og Skibsmandskabet, bleve 70 Mands- og 30 Fruentimmerslaver indskibede. 2de franske Passagerer og en Slave-Doctor, som alle ville til Vestindien, kom nu ogsaa ombord, og under vajende Flag og Saluting fra Fortet og alle de derved liggende Skibe fortsattes Coursen efter tagen Bestemmelse; dog førend jeg gaar videre i min Fortælling, maa jeg fremsætte nogle Linier om hvorledes Slaverne skikkede sig i deres ny Stilling, samt om deres Behandling og Levemaade paa Skibet: De saakaldte Pankyser (Klædningsstykker) som de til et Skjul havde om Livet, bleve nu fratagne begge Kjøen, deels for Utøis Skyld og deels fordi de ikke af Desperation skulle qvæle sig selv deri; Nogle, især blandt Qvindekjønnen, klagede sig imidlertid saa ynkelige herover, at det var en Jammer at høre det. To og to af de stærkeste, og tilsyneladende meest modige Mandsslaver, bleve med Jernkjæder sammenlængede om venstre Haand og Fod, og saaledes anviist Plads i Skibsrummet, hvorimod Fruentimmerne bleve i Kahytten.

Den første Nat henrandt da endelig under Hysten og Klage; hver Morgen bleve Laasene for Kahytten og Storlugen aabnede, og Slaverne maatte da, under Bedækning af tvende bevæbnede Mand, stige op af Rummet, hvorpaa der ved Fortolkning af de tvende Frinegere blev holdt Forhør, om den Eene havde yppet Trætte mod den Anden, i hvilket Tilfælde den Skyldige strax fik sine Tamp, Kat kaldet (en saadan Kat bestaaer af en Stok paa 3 Qvarter med 6 Stkr. lige saa lange Snorer, af hvilken Slaverne efter Omstændighederne fik faa eller mange Slag af); nu bleve de, Een for Een, henviste til Reilingen, hvor de, under Opsyn, skiftedes til at hale Vand op, for at vaske hinanden i, og efter denne Forretning maatte, naar de igjen vare tørre, den Eene smøre den Andens Legeme, med Palmeolie, for at Huden kunne beholde sin Glands; Kar, som de om Natten havde brugt til visse naturlige Fornødenheder, maatte de ligeledes skifteviis hver Morgen bære op og rense. — Kl. 11 skulle Kokken have Slavernes Mad færdig, som bestod deels af gryttet Mats, kogt tyk som en Grød, og deels kogt heelt, som Ærter, men stedse tyk, og til en Forandring fik de undertiden Gobbegobbes, ligeledes tillavet.

Naar Slavernes Maaltid skulle begynde, blev paa Dækket anviist Plads for 10 paa Gangen; de maatte nemlig i en cirkeldannet Form sætte sig paa Knæerne, hvorefter Kokken i et dertil indrettet Stavkar frembar deres Mad, og efter at samme var fremsat, blev der af en Matros, som stod tilrede med Tampen, ved et Raab givet Signal, at de maatte begynde at spise, og nu kom Alles Fingere snart i Karret. I Førstningen var det ofte Tilfældet, medens vi slagtede Sviin og Høns etc., og Tarmene og de øvrige Indvolde bleve fordeelte paa Bakkerne, at den ene Slave ville gribe den Andens Portion, som de ansaae for en Lækkerbidsken: men da maatte Tampen være til stede paa den bare Krop.

Efter at Slaverne havde spist skulde de igjen vaske deres Hænder, hvorefter de, En efter Anden, kom hen til en af Matroserne, for at modtage deres Portion Vand, som bestod af en Pægl; herpaa maatte de igjen tage Sæde paa Dækket, medens Skibsmandskabet holdt Maaltid, hvilket skete mellem Kl. 12 a 1. — Til Tidsfordriv fik Slaverne noget gammelt Tougværk at opløse, og hen paa Eftermiddagen maatte de dandse, under Musik af en Tromme, som den meest Øvede slog paa, for at de ikke ved den siddende Stilling skulle faae Skjørbug; hvo af dem der ikke havde Lyst til en

saadan Dands, maatte dandse for Pidsken, hvilket var Oberstyrmandens Bestilling at varetage, og hvorved han morede sig kosteligt; hele denne Dands bestod kun af Omdreininger og Trippen; Fruentimmerne, som vare for dem selv, havde jeg at passe, og disse kunne jeg ved et smilende Vink faae til at dandse bedre, end de Andre under Svøben. Det var mig bekjendt, at Slaverne vare store Elskere af Tobak, jeg havde derfor, før vi toge fra Landet, kjøbt ½ Rulle brasiliansk Tobak, hvormed jeg af og til tracterede, naar jeg kom iblandt dem, saa at de alle med glade Ansigter klappede i Hænderne og kjertegnede mig paa det venskabeligste, hver Gang de saae mig. — Mellem Kl. 5 a 6 fik Slaverne deres sidste Maaltid, og derefter blev Enhver viist ved i Rummet til sit Hvilested og Lugerne tillaasede. En Mulatinde, der havde et spædt Barn ved Brystet, ville stedse om Natten gjøre de Andre Fortræd, der blev hver Morgen klaget over hende, og endskjønt hun jævnlig blev afstraffet, kunde hun dog ikke lade sin Ondskab fare; enten beed, reev eller nappede hun sine Medsøstre, saa der var Ingen som havde Medlidenhed med hende. Ikke heller kunne jeg med Grund dadle paa Strængheden imod Slaverne; thi Skibets Matroser havde det næsten værre end hine, der ikke vare bedre vandt; næsten hele Natten maatte de vaage, og formedelst det lidet Rum der var paa Dækket, havde de, i Tilfælde af stærke Bravater ondt ved at bjerge Seilene, og naar de endelig skulle have en Smule Hvile, maatte samme tages under Presseningen som var trukket over Storlugen, hvor en usund Luft opstod fra de derunder liggende Slaver.

Vor Capitain, Doctor og Passagererne morede sig paa flere Maader ved alskens Løier og Tidsfordriv og levede *bon*, saa længe vi havde noget at leve af; hver af dem havde efter eget Behag sin Negerinde, som Kone og Oppasser; stundom passede Matroserne ogsaa paa og valgte sig en Kone, ved Nattetid, naar Herskabet sov.

Da vi nærmede os Linien, indfaldt mere og mere stille Veir, saa at vi i stedet for at avancere næsten blev liggende stille, og Proviantet begyndte allerede i høi Grad at formindskes, hvorfor det af de Commanderende blev besluttet at søge Eilandet St. Thomas¹, som tilhører Portugiserne, beliggende under ° Gr. 9 M. nordlig Brede, hvor vi ankrede. Her fyldte vi vore Vandfade og fik en deel Proviant ombord, som meest bestod af Yams, Kokosnødder o. s. v., tilligemed nogle Foustager engelsk, haardbagt Skibsbrød (*Biscuit*) samt et Par Sviin, nogle Ænder og Høns. Derefter lettede vi igjen Anker og Touren blev fortsat; men stedse continuerede det med Stille, hvorover Reisen medtog langt længere Tid, end man havde ventet. Capitainen og Passagererne levede nu atter ret godt, saa længe Levnettsmidlerne vedvarede; men Matroserne, som i lang Tid havde savnet Brød og i dets Sted spiiist haardkogte Risengryn og Yams, og tillige drukket en lille Portion af daarligt Vand, kunne ikke give sig tilfredse; de vare vandte til Øl, Smør, Kjød og Flesk, og maatte nu endog til sidst tage til takke med Slavernes simple Kost; Kahytsgjesternes Forfriskning formindskedes ogsaa ganske artig, og derfor maatte der nødvendigviis tænkes paa Levnettsmidler. Fiskesnorer bleve nu forfærdigede af Tougværk, ligesom Kroge af Søm, og nu blev det, i stille Veir, de franske Passagers Bestilling at fiske; hvilket ogsaa lykkedes over Forventning: de fangede især en stor Deel Delphiner, hvorved Mangelen af Proviant for en Tid glædelig blev afhjulpen. Ofte var det Tilfældet at en Fisk løb bort, baade med Krog og Line, ligesom det flere Gange hændte, at naar en af Passagererne havde faaet en Delphin op i Vendsladen, en Anden da ved et ivrigt fejl Hug med Baadshagen kunne støde Fisken løs, der til sin store Glæde undveeg, hvorover der da opstod et forskrækkeligt Spektakel, ledsaget af dygtige franske Eeder. — Foruden dette, for hele Mandskabet saare nyttige Fiskerie, indtraf det ogsaa, at vi ikke sjelden havde den Lykke, dels paa Dækket og dels ved udspilede Seil at fange endeel af de saakaldede Flyvefiske, der ved Forfølgelse

¹ St. Thomas er en af de fire Guinea-Øer mellem Cap Formosa og Cap Lopez, og maa ikke forvexles med St. Thomas i Vestindien, den har 7 Mile og 15000 Indv.

af Albecoren og andre store Fiske, stimlevis faldt ned paa Dækket eller i de udspændte Seil. Disse Flyvefiske have just ikke Vinger; men meget fine Finner, saa de ved at udsprede samme, kunne gjøre et høit Spring over Vandet, medens de ere vaade; men naar Finnerne igjen tørres, falde de ned i Hobetal.

Denne Fisk er saa lang som en Sild; men meget tykkere og mere velsmagende. Desforuden fangede vi ogsaa paa Krogen adskillige andre Slags Fiske, og deriblandt Een med en flad Plade i Overkanten af Hovedet, hvorved den suede sig fast paa Kobberforbudningen, ligesom paa Dækket, naar man fik den op; dens Kjød var mager og undertiden meget giftigt, hvorfor man uden nøiagtigt Forsøg maatte frygte for at spise deraf. I meget stille Veir opdagede vi ogsaa ofte paa Vandet den sovende Skildpadde, og vor Jolle blev da strax med tvende Mand sat ud efter samme. Ved at nærme sig Skildpadden, maa man roe saa stille, som muligt, da den ellers vaagner og strax søger Dybet; naar man kommer tæt til den, griber en Mand den, med een Haand ved hver Side, og kaster den saaledes op i Baaden; men er den derimod for svær for Een, da søger han at vælte den om paa Ryggen; thi saa kan Skildpadden ingen Fart skyde, og Begge kunne da bjerge den op. Skildpadderne ere meget forskjellige af Størrelse, de jeg saae vare fra $\frac{1}{2}$ til 2 Alen lange; de ligne i Form et Hjerte, med en haard Skal paa Ryggen og under Bugen, saa at Skildpadden kan bære en svær Byrde; dens Hoved og korte Hals, som den kan indtrække under sit Overskjold, er ikke uliig Skruptudsens, og dens fire, meget korte Fødder, ligne meget Gaasens; den lægger i stor Mængde sine Æg i Strandsandet, for der ved Solens Varme at udruges, og veed til rette Tid igjen at hente samme.

Ved Skildpaddens Opskjæring ligner dens Kjød baade Lamme-, Gaase- og Fiskekjød. Slige Fiske vare jo vel en Forfriskning for Skibsmandskabet; men de kunne dog alligevel ikke ret vel mætte den Hungerige. — Skildpadderne kan, ved jevnlig Paagyddning af Vand, i store Fade, leve længe; de føres derfor ofte levende hjem til Europa, hvor de ansees for en saa stor Raritet, at der ved Modtagelsen af samme, ofte foranstaltes store Gjestebudde, ved hvilke man serverer med Skildpadde, og hvortil der bliver drukket mange Slags kostbare Vine.

Af vor, fra Landet, medbragte Proviant, havde vi kun 2 Tønder bedærvet Meel tilbage, som var fuldt af Mider, tilligemed nogle smaae Dyr (Spidstryner kaldet) af en Loppes Størrelse; deraf skulle Kokken hver Morgen, imellem sine sjeldent rene Hænder, i Kabysen sammenælte og riste os en lille rund Bolle, og endskjønt samme paa ingen Maade kunne være velsmagende, var Enhver dog begjerlig efter at modtage sin Bolle, som blev nydt med den største Appetit, og hvortil man drak lidt bedærvet Vand, der var ganske sort. Trende Slaver vare allerede døde, og endeel af de andre saae ud til at ville gaae samme Vei. En almindelig Sorg og Modløshed herskede overalt paa Skibet; men dog gik Nøden ikke saa vidt som den kunde have gaaet, thi man har før hørt at en Capitain, paa et Skib der var tilladet med 300 Slaver, formedelst en lang Reise og Mangel paa Proviant, blev nødt til at kalde de arme Slaver, en for en ned i Kahytten og der kaste dem levende ud af Vinduet, til et Rov for den graadige Hai. Ligeledes har jeg hørt sige, at Slaverne formedelst Sult og den grusomste Behandling paa et Skib, havde taget den dristige Beslutning at gjøre Oprør og myrde alle Blanke af hele Besætningen, paa een Styrmand nær, som de truede til at sætte dem iland, saasart muligt, hvilket han meget vægrede sig ved; men, da der som Matroser vare 3 befarne Negere ombord, hvilke han sluttede sig til, og disse hævde ophidset de Øvrige til at udføre slig en Handling, turde han ikke nægte deres Begjering, og styrede mod Landet til; faa Timer efter at de havde forandret Coursen, indfaldt det imidlertid med blikstille Veir, saa de hverken kom frem eller tilbage; Nøden blev nu jo længere jo haardere, saa at Døden, formedelst Næringsmidler, bortrev en stor Deel af dem, og Nogle sprang fortvivlede i Søen, for selv at gjøre en Ende paa det kummerfulde Liv. Langt om længe forandrede Vinden sig endelig til det Bedre, saa at de omsider, til de Tilbageblevnes Lykke, traf paa et Skib, hvorved de bleve reddede fra Hungersnøden.

Lykkeligviis fik vi en Morgen tidlig et Skib i Sigte, og strax blev Flaget heiset paa Stortoppen og en Kanon affyret. Til Alles Glæde rettede denne Seiler strax Coursen efter os, og vi erfarede af det Flag han tonedede, at han varen Engelskmand. Vor Capt. prajede ham, saasomt han var kommen til os, og gjorde ham bekendt med vor Nød, hvortil han svarede at vi skulle sætte Baaden overbord; og da Veiret var stille og godt, fulgte Passagererne med Capitainen over paa det engelske Skib. Efter en føie Tid blev os tilskikket Proviant af flere Slags, saasom Brød, Flesk og Kjød med mere; derefter afsendte vi vore tvende tomme Vandfade, hvilke vi ligeledes med største Glæde igjen modtog fyldte. Henimod Aften kom vor Capitain og Passagerer alle med herligt Humeur igjen ombord, og til en lille Erkjendtlighed forærede vi den brave Britte tvende Elefanttænder. — Den engelske Nation er bekendt for den største i Sømagt, og er det ikke mindre i Velgjørenhed, paa det vide Ocean, mod sin trængende Næste. En glad Afsked blev taget fra begge Skibe, og vi fortsatte nu med fornyet Haab vor Cours ad St. Croix til.

Vi havde nu eengang lært at leve sparsomt, og Alle vare tilfredse dermed, og da al Provianten efter vor hele anvendte Oeconomie atter var fortæret, og vi havde en halv Tønne Vand tilbage, naaede vi St. Croix, hvor vi ankrede den 31te Marts. Med et frydefuldt Hjerte tog nu vor Capitain, med de næsten forsagte Passagerer, iland, og efter føie Tid kom tilbage med Baaden 1 Tønne Flesk, 1 Tønne Kjød, 4 Tønne Brød og for det Første det nødvendige Vand. Skibsmandskabet, som i saa lang Tid ingen Kjødmat havde nydt, opsloge strax en Tønne Flesk, og, uden at give sig Tid til at faae samme kogt, begyndte strax med største Begjerlighed at spise deraf; tvende Dage derefter bleve Kokken og en Matros meget pludseligt syge, hvilket var en Følge af deres Graadighed, og uagtet Lægernes Hjelp blev anvendt strax, døde de dog faa Dage efter, og bleve under sædvanlig Skibs-Ceremonie bragte iland og begravede.

Det blev os strax bekjendtgjort: at der fra vor milde Regjering, samme Aar var kommet Forbud mod at ingen Slavehandel maatte existere paa de danske Øer, og vi maatte derfor, imod vor Villie, belave os paa, med Skibet at gaae til Havanna paa Øen Cuba. Her paa St. Croix's Rhed laae flere af forskjellige Nationers Skibe, saavel danske som andre, hvoriblandt ogsaa var Capt. Frost fra Randers.